

ORIGINEEL NAAR BEL
zie 2019-16993

Stichting Grafische Ateliers Maastricht

Gemeente Maastricht

GEMEENTERAAD VAN MAASTRICHT
Postbus 1922
6201 BZ MAASTRICHT

Ingek. 06 JUN 2019

Reg. nr. 2019-16995

Maastricht, 6 juni '19

Geachte leden van de gemeenteraad van Maastricht,

Op dinsdag 28 mei werd de voorzitter van ons bestuur opgebeld door een ambtelijk medewerker van de gemeente Maastricht, met de mededeling dat de gemeentelijk subsidie aan de Stichting Grafische Ateliers Maastricht (SGAM) per 2021 zal worden beëindigd. Deze aankondiging werd voorzien van de boodschap dat dit besluit is geagendeerd voor een van de vergaderingen van de gemeenteraad in juli aanstaande. Tot zover de weergave van het telefoongesprek van 28 mei, dat wij willen karakteriseren als een beleefde maar vooral zakelijke mededeling, die niet werd voorzien van een uitleg.

Niet alleen de inhoud van het telefoongesprek was en is teleurstellend.

Pagina 25 van de Kaderbrief 2019 spreekt over 'stroomlijnen cultuursubsidies', met als toelichting: 'subsidies aan de Bachvereniging, de Stichting Grafische Ateliers Maastricht, een serie jazz concerten en RTVM voor het programma K.I.M. zijn ons inziens verantwoord stop te zetten zonder dat het Maastrichtse cultuuraanbod in de breedte geraakt wordt'.

In Dagblad De Limburger van 5 juni 2019 volgde een nadere uitleg. Blijkbaar wordt die wel aan de media verstrekt, wanneer die doorvragen, en niet aan de betrokkenen.

De toelichting, die de gemeente Maastricht volgens deze krant geeft voor wat betreft de beëindiging van de subsidie aan de SGAM, luidt als volgt: 'Met de huidige 3.000 bezoekers kan, via een kleine verhoging van de bijdragen van de bezoekers en gebruikers, de begroting dekkend worden gemaakt.' (einde citaat).

Op basis van deze quote zouden we er dus vanuit kunnen of mogen uitgaan, dat 'stroomlijnen' voor de SGAM wil zeggen: kostendekkend maken van de begroting via de bijdragen van deelnemers.

Voor andere instellingen, die onder de bezuinigingen vallen, moet 'stroomlijnen' anders worden gedefinieerd: het dekken van de kosten binnen de huidige begroting, bijvoorbeeld – in geval van de Nederlandse Bachvereniging – via de post uitkoopsommen. Maar dat terzijde.

Het opvangen van (een deel van) de kosten via deelnemersbijdragen is een interessant item dat niet alleen in de cultuurpolitiek, maar ook breder, te boek staat als 'het profijtbeginsel'. Dat wordt gedefinieerd als: wanneer iemand extra van de overheid profiteert, moet hij of zij daarvoor ook een extra bijdrage betalen. Voorbeelden zijn: de motorrijtuigenbelasting, de omroepbijdrage, school- en collegegeld etc. Bij deze voorbeelden zij meteen aangetekend, dat de betrokkenen de overheidsvoorziening niet helemaal bekostigen, maar bijdragen aan een deel van de uitgaven.

Een andere aantekening is, dat een aantal mensen en (dus) ook politici in Nederland (en daarbuiten) vindt, dat het profijtbeginsel consequent in de culturele sector moet worden toegepast. Binnen die opvatting worden cultuurconsumenten gezien als behorend tot de meest draagkrachtige bevolkingsgroep. Zij moeten het aanbod, waarvan alleen zij genieten (zoals bijvoorbeeld theaters en musea), dus maar zelf bekostigen. En kunstenaars moeten zelf hun broek ophouden, zonder welke bijdrage van de overheid dan ook.

Grof gesteld: overheden/landen die het profijtbeginsel consequent doorvoeren, kennen doorgaans nauwelijks of geen kunst- en cultuurbeleid en geen kunstsubsidies. Dat wordt overgelaten aan 'de markt'.

Waarom dit uitstapje in de wereld van het kunst- en cultuurbeleid?

Overheden, waaronder de gemeente Maastricht, die ondersteuning van kunst- en cultuur wél van belang vinden, hebben een vastgesteld kunst- en cultuurbeleid. Daaruit is 'af te lezen' hoe zij hun middelen willen verdelen én hoe zij – in geval van noodzakelijke bezuinigingen – gelden onttrekken aan de culturele sector. Dat de gemeente Maastricht zich uitdrukkelijk wil profileren als kunst- en cultuurstad zij hierbij nog eens uitdrukkelijk vermeld, met de hoge inzet voor het binnenhalen van het Eurovisie Songfestival 2020 als meest recente voorbeeld.

We gaan terug naar een vorige gemeentelijke bezuinigingsoperatie in de jaren 2014-2015.

Deze ingrijpende bezuinigingsoperatie ligt ons – en een aantal andere Maastrichtse culturele instellingen – nog vers in het geheugen. Op het feit dat de SGAM destijds buiten deze bezuinigingen werd gehouden, komen wij straks terug.

Het grote verschil met toen is, naar onze mening, dat de gemeente Maastricht de bezuinigingen van 2014/2015, met de nota *Focus en Reductie*, voorzag van een beleidsmatige onderbouwing.

In deze nota werden bezuinigen en innoveren aan elkaar gekoppeld, waaruit vervolgens beredeneerde keuzes voor subsidievermindering dan wel subsidiebeëindiging voortvloeiden. Dat dat in de Maastrichtse culturele wereld pijn heeft veroorzaakt, is natuurlijk begrijpelijk. Maar er was in ieder geval sprake van beleidsmatig onderbouwde opties.

In het telefoongesprek van 28 mei én de gemeentelijke kaderbrief hebben wij dat uitdrukkelijk gemist. Dat we, dagen later, in de krant hebben moeten lezen welke overwegingen dan wel ten grondslag hebben gelegen aan de bezuinigingsvoorstellen, roept bij ons vragen op over de wijze waarop de gemeente Maastricht, dan wel haar medewerkers, zich verhouden tot haar ingezetenen en haar (culturele) instellingen.

Voordat wij ingaan op een, naar onze mening, ontbrekende beleidsmatige onderbouwing van de bezuinigingsvoorstellen, eerst het volgende.

Afgelopen najaar kregen wij bezoek van twee medewerkers (waaronder de manager) van de gemeentelijk afdeling Ontwikkeling – Vastgoed. De aanleiding was de ontwikkeling van de wijk Daalhof. Meer concreet: een projectontwikkelaar wilde mede op de plek, waar de SGAM nu gevestigd is, een zorgcentrum bouwen. Dat zou neerkomen op de sloop van de accommodatie waarin de stichting (en een aantal ateliers die worden beheerd door de Stichting Ateliers Maastricht) nu is gevestigd.

Tijdens dit bezoek werd al heel snel duidelijk dat de medewerkers van Ontwikkeling – Vastgoed er van overtuigd waren dat de instelling met haar functies voor de wijk Daalhof behouden moest worden. De gemeente heeft, als verhuurder, het groot onderhoud aan het gebouw van de afgelopen tijd (het dak is geheel vernieuwd en het gebouw weer helemaal in de verf gezet) een paar weken geleden afgerond met het vervangen van de verwarmingsketels.

Dat wij de gemeente Maastricht daarvoor uitermate dankbaar zijn, mag en moet in deze brief uitdrukkelijk worden vermeld. Maar het is vreemd of apart dat de gemeente, als verhuurder, eerst veel geld in een gebouw investeert vanwege de betekenis en de rol van de huurder. Vervolgens geeft diezelfde gemeente kort daarna te kennen, dat zij een financiële ondersteuning van de huurder eigenlijk niet meer adequaat vindt. Het is een gang van zaken die vragen oproept.

Daarbij zij ook nog eens uitdrukkelijk aangetekend dat van het totale jaarlijkse gemeentelijk subsidie van (afgerond) € 16.000,- 'per kerende post' twee derde als huur wordt teruggestort. Effectief blijft zo'n € 6.000,- aan subsidie over ter bestrijding van andere kosten.

Daarmee wil ook gezegd zijn dat de SGAM, als één van de instellingen in de carrièreketen 'beeldende kunst, vormgeving en architectuur' een van de laagst gesubsidieerde instellingen is. Dat de SGAM desondanks al bijna 30 jaar lokaal, euregionaal en internationaal een rol van betekenis vervult, heeft te maken met het feit dat alle betrokkenen zich op vrijwillige basis, dus onbezoldigd inzetten. Hoe 'lekker' wil je het hebben in een tijd, waarin kunstenaars meer dan eens worden weggezet als profiteurs en subsidieverslinders?

In de voorgaande alinea's stelden we, dat wij een beleidsmatige onderbouwing van de bezuinigingen missen. We willen deze opinie als volgt invullen en we bedienen ons daarbij van de eerder genoemde gemeentelijke nota's *Focus en reductie (2014)* en *Cultuur, een rol van betekenis als cultuuragenda 2017 – 2020*. We nemen ook de door de gemeente gehanteerde 'culturele plattegrond van Maastricht' erbij. Een plattegrond die, als bijlage, aan deze nota's is toegevoegd. Met beide door het gemeentebestuur vastgestelde beleidsnotities als basis, menen wij het volgende te kunnen vaststellen of minstens vragenderwijs te mogen adresseren.

De plattegrond is gestructureerd volgens het model van carrièreketens binnen de verschillende kunst- en cultuurdisciplines.

Wat in het voorliggende bezuinigingsvoorstel opvalt is, dat het subsidie van één instelling, de onze, binnen de carrièrestap 'productie' wordt wegbezuinigd. Wij vragen ons af waarom andere instellingen niet in de overwegingen zijn betrokken en – indien dat wel zo is – waarom men bij de gemeente tot het standpunt is gekomen, zoals dat nu voorligt. Laten we deze vraag nader toelichten.

In het geciteerde krantenartikel wordt gesteld dat, als de gebruikers van de SGAM meer gaan betalen, een gemeentelijk subsidie aan de instelling niet langer noodzakelijk is. Waarom is dat alleen van toepassing op de SGAM en niet op de andere instellingen (ook in andere kunstdisciplines) binnen de carrièrestap 'productie'? Zonder overigens maar aan één van deze instellingen tekort te willen doen.

Inderdaad, het is bijna vanzelfsprekend dat (semi)professionele kunstenaars, binnen de productiefaciliteiten 'podiumkunsten' en 'film en media' – al dan niet op projectbasis – een vergoeding of een (klein) loon ontvangen. Waarom geldt dat niet voor beeldende kunstenaars en vormgevers? Waarom ontvangen podiumkunstenaars, filmmakers en mediakunstenaars – als zij in een productiefaciliteit werken – een loon of vergoeding en moeten beeldende kunstenaars en vormgevers geld meenemen, dan wel nog meer betalen?

Waarom is bijvoorbeeld, op het niveau van bijdragen, niet ook gedacht aan een huurverhoging voor de kunstenaars, die een atelier huren bij de Stichting Ateliers Maastricht?

Daarbij komt nogmaals, dat de meeste van die productiefaciliteiten betaalde medewerkers in dienst hebben. De professionele medewerkers van de SGAM werken geheel op vrijwillige basis.

We willen u niet onthouden, dat deze medewerkers de beëindiging van het subsidie aan de SGAM als een klap in hun gezicht hebben ervaren. Vrijwilligerswerk, als een van de steeds meer aan belang winnende segmenten in onze samenleving, hoort gewaardeerd te worden. Een 'dank je wel' van de gemeente Maastricht hebben deze medewerkers nooit gehad en daar zaten ze – eerlijk gezegd – ook niet direct op te wachten. Maar afstraffen is weer wat anders.

Nog iets anders.

Mogelijk heeft, bij de compositie van het bezuinigingsvoorstel, de opvatting meegespeeld, dat de doelstellingen en activiteiten van de SGAM al worden ingevuld door een andere instelling óf dat deze activiteiten kunnen worden geëlimineerd, zonder dat de Maastrichtse culturele infrastructuur daardoor schade oploopt.

Het zou zomaar kunnen zijn dat men heeft gedacht dat de Stichting Ateliers Maastricht en de SGAM eigenlijk gewoon hetzelfde doen. De logische volgende stap – in geval van noodzakelijke stroomlijning en bezuiniging is: je schrapt gewoon één van beide.

Mocht deze gedachtegang gehanteerd zijn, maar dat weten we dus niet zeker, dan zij meteen vermeld dat hier sprake is van een levensgroot misverstand. Het gaat, weliswaar binnen de discipline beeldende kunst, vormgeving en architectuur, om totaal verschillende instellingen met onderscheiden doelstellingen.

Meteen daaraan gekoppeld de volgende opmerking: anders dan de voor de stad enorm belangrijke Stichting Ateliers Maastricht, biedt de SGAM faciliteiten en activiteiten, die ook zijn onder te brengen in de carrièrestappen 'educatie en participatie', 'opleiding en onderzoek', 'presentatie' en, voor een stuk, in 'culturele evenementen'.

Ter onderbouwing, waarbij wordt verwezen naar de bijlage:

- voor educatie en participatie:

cursorisch aanbod voor amateurs, begeleidingstrajecten voor kunstenaars uit andere disciplines, projecten voor HBO-PABO-studenten en leerkrachten die al in de beroepspraktijk werkzaam zijn, vervolgvacatures voor de educatieve programma's van het Bonnefantenmuseum.

- voor opleiding en onderzoek:

samenwerking met de Academie Beeldende Kunsten Maastricht en de Jan van Eyck academie, waarin niet alleen aandacht wordt besteed aan de gevestigde grafische technieken, maar waarin de Stichting Grafische Ateliers fungeert als broedplaats voor onderzoek, experiment en ontwikkeling van innovatieve toepassingen.

- voor presentatie:

een permanente expositieruimte voor het werk van deelnemers, waardoor bemiddeld wordt tussen producenten en afnemers en opdrachtgevers.

- voor culturele evenementen:

deelname aan de landelijke grafiekmanifestatie Grafiek 2019.

- internationaal:

samenwerking met het Belgische Glo'art (artist-in-residence-programma voor internationaal jong beeldend talent), internationale contacten met zusterinstellingen in New York, Toronto, Edinburgh, Kopenhagen, Bern en Lausanne.

- verder:

zo'n 3.000 bezoeken per jaar. 75-80% van de bezoekers is afkomstig is uit Maastricht. De overige 25-20% uit een gebied binnen een straal van 80 km rond Maastricht en verder kunstenaars uit het overige Duitsland en België, uit Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal, Roemenië, Kosovo, het Verenigd Koninkrijk en Nieuw Zeeland.

Inderdaad een wezenlijk andere opzet dan de Stichting Ateliers Maastricht, die vooral fungeert als aanbieder en verhuurder van cultureel vastgoed. Een taak die de gemeente Maastricht jaren geleden heeft afgestoten en geprivatiseerd heeft weggezet, door het opzetten van deze stichting. De gemeente Maastricht moet dat onderscheid kennen, omdat wij dat jaarlijks keurig rapporteren binnen een aan onze jaarrekening toegevoegde bijlage.

En dan nogmaals: hoe krijgt een relatief 'kleine' instelling als de SGAM dat voor elkaar?
Antwoord: door een uitermate enthousiaste inzet van onbezoldigde professionele kunstenaars als vrijwilligers, waardoor binnen de begroting en de afrekening op de post 'loonkosten' geen bedrag hoeft te worden opgenomen.

Het is deze – zeker voor Maastricht – unieke aanwezigheid en werkwijze, die de SGAM in 2014/2015 buiten de gemeentelijke bezuinigingsoperatie heeft gehouden, zo is ons destijds medegedeeld. Een bezuinigingsoperatie waarin, onder het motto 'focus en reductie' minutieus werd bezien of er 'dubbels' in de stedelijke culturele infrastructuur aanwezig waren. En het is de reden dat onze stichting én de Stichting Ateliers Maastricht destijds, als twee onderscheiden instellingen binnen de carrièreketen beeldende kunst, vormgeving en architectuur, gehandhaafd zijn.

Er is nog een ander aspect, dat wij graag aan het voorafgaande toevoegen. We willen dat introduceren met de volgende quote uit een van de eerder opgevoerde Maastrichtse culturele beleidsnota's.

'De stad wordt een speelveld voor professioneel talent dat hier is opgeleid of van elders komt. Maastricht zal zich engageren om dat talent, in samenwerking met de instellingen en de kunstvakopleidingen, een vruchtbaar klimaat te bieden. Door als gemeente zelf een adequate infrastructuur van incubators (groeiplaatsen) duurzaam in stand te houden en te exploiteren, worden de makers in staat gesteld om de eigen energie op de inhoud in te zetten. De infrastructuur biedt een podium of experimenteerruimte, waar het eigen kunnen, getoetst door een gemotiveerd publiek, geschaafd kan worden. Hoewel dit vraagstuk vooral de podiumkunsten lijkt te raken, is het geenszins de bedoeling om onze inzet tot deze discipline te beperken.'

Wij citeren een passage uit het hoofdstuk *Talentontwikkeling* van de gemeentelijke nota *Cultuur een rol van betekenis* als cultuuragenda voor de periode 2017 – 2020. Deze passage geeft precies aan hoe en waarom de SGAM excelleert, als het gaat om jongere kunstenaars die de ateliers bezoeken en gebruik maken van hun faciliteiten.

Talent-, en ook publieksonwikkeling zijn speerpunten bij initiatieven voor het formuleren van cultuurbeleid van na 2021 aangaande de 'Stedelijke Cultuurregio Zuid'. Om richting te geven aan de rol van het stedelijk netwerk, met de intentie het culturele landschap in de toekomst anders in te kleuren, organiseren beleidsontwikkelaars en makers met verwant culturele groepen ondermeer netwerk sessies. Op basis van haar specifieke functie en de professionele invulling daarvan in het huidige culturele bestel, wordt SGAM gevraagd om deel te nemen aan werkconferenties en bijvoorbeeld actieve bijdrage te leveren binnen ketengesprekken.

Afsluitend:

Meerdere keren hebben wij in deze brief aangegeven dat wij, voor de bezuinigingen zoals deze zich nu aandienen, een deugdelijke beleidsmatige onderbouwing missen. 'Stroomlijnen' komt, op het intentionele niveau, nog enigszins in de buurt. Wij willen geen semantische discussie opzoeken, maar toch blijft de vraag onbeantwoord hoe 'stroomlijnen', tegen de achtergrond van wat wij hiervoor hebben gebracht, moet worden opgevat. Wij komen er met de beste wil van de wereld niet achter.

STICHTING GRAFISCHE ATELIERS MAASTRICHT

toch blijft de vraag onbeantwoord hoe 'stroomlijnen', tegen de achtergrond van wat wij hiervoor hebben gebracht, moet worden opgevat. Wij komen er met de beste wil van de wereld niet achter.

Het college van burgemeester en wethouders vergadert met de Maastrichtse volksvertegenwoordiging in juli aanstaande over de in de Kaderbrief 2019 voorgestelde bezuinigingen. Voordat ons bestuur ook maar denkt aan een bezwaar- en beroepsprocedure, willen wij door middel van deze brief aan het gemeentebestuur – de raad en het college – onze zienswijze kenbaar maken. Hopelijk leidt deze tot een heroverweging van de ingezette bezuinigingskoers.

Tot slot: wij zijn benaderd door de regionale pers over ons standpunt ten aanzien van de nu voorliggende gemeentelijke bezuinigingsoperatie. Omdat deze brief geen vertrouwelijke informatie bevat gaan wij een kopie aan de pers ter beschikking stellen.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de Stichting Grafische Ateliers Maastricht,

BIJLAGE: Activiteiten en doelstellingen Stichting Grafische Ateliers Maastricht

STICHTING GRAFISCHE ATELIERS MAASTRICHT ACTIVITEITEN en DOELSTELLINGEN

Inleiding

Verspreid over heel Nederland zijn er werkplaatsen voor de toepassing van grafische technieken. Algemene uitgangspunten zijn onder meer het bieden van mogelijkheden om gebruik te maken van geëigende outillage aan de kunstenaar en het stimuleren van de verschillende werkvormen van grafische kunstbeoefening in het algemeen.

De Stichting Grafische Werkplaats Maastricht functioneerde met behulp van een PNL-subsidie. In 1992 viel deze subsidie echter weg. De Stichting Grafische Ateliers Maastricht (SGAM) werd opgericht om de activiteiten van de Grafische Werkplaats op vrijwillige basis voort te zetten.

Terugdenkend aan de beginsituatie zijn er aan gedachten vorm en inhoud gegeven. Door de inzet van een team van onbezoldigde bestuurders en vrijwilligers en dankzij financiële hulp van met name de Gemeente Maastricht, is SGAM gegroeid tot wat het nu is. Een werkplaats waar beeldende kunstenaars en amateurs in een professionele werksfeer prenten kunnen maken. Waar apparatuur en gereedschap, voor handen is, die hen in staat stelt zich beeldend uit te drukken. SGAM is een trefpunt van verschillende gedachten en werkwijzen. Mede dat maakt de plek zo bijzonder.

SGAM heeft een belangrijke taak op het cultuurgebied in (Eu)regio en in het bijzonder voor de gemeente Maastricht. Binnen de carrièreketen beeldende kunst, vormgeving en architectuur (BVA), richtte SGAM zich in het verleden op louter facilitaire doelstellingen. De primaire taakstelling lag in het segment 'productie', in het aanbieden van geëigende outillage en atelierruimte.

In de loop der jaren heeft SGAM, door veranderde inzichten en vragen uit het werkveld, zich geprofileerd en doorontwikkeld tot een kristallisatiepunt van uiteenlopende activiteiten, invloeden en informatie op het terrein van de grafische- en breder de beeldende kunst. Door antwoorden te formuleren op vragen van (beroeps)beeldende kunstenaars vervult SGAM als zodanig ook een steunfunctie. Daardoor werd het voor de verschillende, óók nieuwe en/of veranderde, doelgroepen mogelijk om optimaal van zorgvuldig opgebouwde expertise en outillage gebruik te maken.

Actuele maatschappelijke en culturele ontwikkelingen maakten het voor SGAM noodzakelijk om binnen de eigen carrièreketen BVA het functioneren breder op te vatten en activiteiten aan te passen. In een flexibele structuur zijn de functies van de verschillende segmenten nu onderling verbonden en versterken ze elkaar.

De taken die SGAM zich hierbij zelf oplegt zijn nadrukkelijk in hoofdzaak 'voorwaarden scheppend' voor (professionele, beginnende) kunstenaars en andere culturele spelers.

In deze hoedanigheid en in combinatie met factoren die het productie, distributie en afnameproces op een adequate wijze integreren, bekleedt de Stichting Grafische Ateliers Maastricht een unieke positie in het kunstzinnige en culturele bestel van Maastricht en (Eu)regio.

CULTURELE CARRIÈRES:

Talentontwikkeling, ondernemerschap, cultuurparticipatie

Met het grotendeels wegvallen van subsidies (onder andere de PNL-gelden) hing een aantal jaren geleden het voortbestaan, maar niet de legitimiteit, van een grafische werkplaats in Maastricht aan een zijden draadje. Hoewel het beleid van de Stichting Grafische Ateliers sterk aansloot op het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid, met ijkpunten als versterking van het productieklimaat en verhoging van het cultuurbereik, zag SGAM zich genoodzaakt andere inzichten te beproeven om zodoende haar relevantie voor makers en publiek, niet alleen te borgen, maar vooral ook te versterken.

Door doelstellingen te verbreden, nieuwe initiatieven te ontplooiën, verschillende functies en activiteiten te bundelen en andere samenwerkingsvormen aan te gaan, werd er in feite een nieuwe organisatievorm in de stijgers gezet, waardoor SGAM verder kon doorgroeien tot een krachtige instelling die het proces van productie, distributie en afname op innovatieve, maar vooral ook effectieve wijze integreert en waarbij het geheel van doelstellingen een intrinsieke meerwaarde vertegenwoordigt. Daarmee wil SGAM niet alleen inspelen op de huidige ontwikkelingen waarbij er sprake is van een toenemende druk op kunst en cultuur en een sterk veranderende marktpositie van de individuele (beginnende)kunstenaar. Ook worden cruciale randvoorwaarden geschapen waardoor culturele carrières, van zowel makers als andere deelnemers, kunnen ontstaan en groeien.

‘Authentieke ontmoetingen’ in de keuken

Uitgangspunt bij de geschetste ontwikkelingen was om oplossingen te zoeken die de legitimatie van de productiefunctie niet in de weg zouden staan, en daardoor het in stand houden van de instelling geen doel op zichzelf te laten worden. De uitdaging lag in de gedachtegang om oplossingen te formuleren vanuit interne competenties, om op een nieuwe, andere wijze gebruik te maken van intrinsieke kwaliteiten, artistieke diversiteit en professionaliteit: de productiefunctie moest niet alleen worden versterkt, maar ook uitgebreid met het initiëren van artistieke processen en activiteiten waarbij het realiseren van een koppeling van productie met distributie en afname het speerpunt zou moeten zijn.

Teneinde meer mensen en nieuwe, maar vooral ook jonge, publieksgroepen in aanraking te laten komen met grafische kunst, was er meer nodig dan alleen de diversiteit van het aanbod te vergroten of samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Er werden al veelvuldig rondleidingen gegeven voor belangstellenden, waarbij uit de reacties van de bezoekers bleek dat het enorm boeiend kan zijn om op een ongedwongen wijze met kunstenaars in direct contact te komen en over hun bezigheden te praten. Met name deze ervaringen waren de aanleiding om op een nieuwe wijze de afstand tussen aanbod en afname te verkleinen en de geproduceerde kunst direct voor het publiek beschikbaar te maken.

Het gegeven van ‘*de kunst van de muur halen*’ bleek een zeer probaat middel. Door mensen ‘*in de keuken van de kunst*’ te laten kijken en het organiseren van authentieke ontmoetingen kunnen drempels effectief worden beslecht en ligt de focus volledig op zowel het vergroten van het bereik, als op de (actieve en passieve) participatie in het culturele bestel. Daarnaast kan er

tegelijkertijd winst worden geboekt op allerlei andere fronten, zoals het stimuleren en bevorderen van cultureel ondernemerschap en het beter kunnen inspelen op sterk veranderende eisen van het publiek en potentiële kopers.

Hoppen en soms shoppen

Het ontbreken van kunsteducatie en het niet in contact komen met het cultuuraanbod heeft ertoe geleid dat veel mensen niet geleerd hebben dat kunst er is om van te genieten en je eigen leven, met dat van anderen, te verdiepen en te verrijken. Musea, theaters, en dergelijke worden veelal gezien als ivoren torens waar de leek niets te zoeken heeft.

De huidige opzet en organisatie van SGAM maakt authentieke beleving mogelijk en blijkt ook voor mensen, die (nog) geen of weinig affiniteit met kunst hebben, stimulerend en inspirerend te zijn.

Daarbij waren er andere actuele ontwikkelingen in de samenleving en het culturele domein die het noodzakelijk maakten om anders om te gaan met de invulling van verschillende activiteiten.

Door ondermeer verdergaande digitalisering, globalisering en het anders tegen de maatschappij aankijken, dienen zich nieuwe (jonge) culturele consumenten/producenten aan. Zij bedienen zich niet alleen van een eigen cultureel idioom, maar zij bepalen ook zelf de manier waarop en hoe ze zich dingen eigen willen maken, willen participeren en consumeren. Traditioneel georganiseerde ingangen (voor zowel actieve als passieve participanten) blijken vaak te beperkt voor een eigentijdse aanpak van veranderende, nieuwe behoeften.

SGAM meent hier, met het anders organiseren van activiteiten en bundelen van functies een adequaat antwoord op te hebben gevonden. Was het voorheen een 'werkplaats met faciliteiten voor grafische kunstenaars', nu kun je spreken van 'werkplaats met grafische faciliteiten voor kunstbeoefenaars' (zie ook 2.3 doelstelling open en innovatief atelier).

Op het eerste oog misschien niet zo ingrijpend, maar dit uitgangspunt maakt een grote artistieke diversiteit in de breedte mogelijk en verbindt de verschillende groepen producenten en consumenten zowel horizontaal als verticaal:

Waarom zou je als jong talent eerst alles van een techniek moeten weten en beheersen als je maar een fractie daarvan nodig hebt? Hoezo moet je de geijkte, traditionele weg bewandelen als eigen onderzoek en experiment ook tot goede, misschien wel betere, oplossingen leiden? Zou het geen meerwaarde kunnen hebben als opgeleid en amateur naast elkaar in hetzelfde schuitje zitten? Waarom zou je niet bij een andere discipline gaan kijken als dat voor je eigen verbeeldingspalet nieuwe kansen biedt? Waarom zou je moeten wachten totdat je bij de 'bovenste la' komt eer je iets uit de kast mag nemen?

Een mooie metafoer is in dit geval die van de kameleon. Het dier past zich aan, gaat fysiek in de omgeving op als dat nodig is of de situatie daarom vraagt. Maar daar houdt de overeenkomst ook meteen op, want de essentie van de aanpassing waar het hierbij om gaat heeft niets van doen met eigenbelang (of met andere woorden het in stand houden van oude structuren, de instelling op zich). Alles heeft wel te maken met een veranderende culturele context, waardoor een flexibele, vraaggerichte structuur voorwaardelijk wordt en binnen het geheel van culturele actoren sprake is van wisselwerking en wederzijdse beïnvloeding.

Initiëren, inspireren en participeren

In de afgelopen jaren heeft SGAM haar taakstellingen en beleid zodanig aangepast, dat het nieuwe concept van in elkaar schuivende functies en activiteiten geheel is geïmplementeerd. Er is een ruimte ingericht voor het presenteren van grafiek en een gevarieerd bestand van prenten opgebouwd.

Daarnaast zijn er samenwerkingsverbanden met kunstonderwijsinstellingen (ABKM en Jan van Eyck Academie), galeries en kunstbemiddelaars. Door het organiseren van open dagen (ook in samenwerking met andere instellingen), exposities, workshops, rondleidingen, website en publicaties worden de verschillende doelgroepen bereikt. Diversiteit is hierbij uitgangspunt, omdat een breder publiek ook omvangrijkere impulsen en stimulansen nodig heeft.

Met name voor de kunstenaars die aan het begin van hun carrière staan kan SGAM, naast het flexibel organiseren van facilitaire taken, ook inspelen op actuele ontwikkelingen en een initiator en stimulator zijn van activiteiten binnen de functies van distributie en afname. Hierbij is het van fundamenteel belang dat het aanbod van faciliteiten voor zowel makers als afnemers, en dus over de hele breedte, 'op maat' en vraaggericht is.

In deze structuur blijft de atelierruimte het terrein waarop in een professionele en prikkelende omgeving gewerkt kan worden met traditionele technieken, maar waar ook gelegenheid is voor onderzoek, experiment en ontwikkeling van innovatieve technieken. Het publiek, de potentiële koper/opdrachtgever, kan interessante dingen zien, maar ook beleven, door authentieke ontmoetingen en deelgenoot te zijn van het maakproces. De (facilitaire) instelling brengt, in de hoedanigheid van intermediair, de verschillende groepen bij elkaar.

Daar waar het dus gaat om het leggen van relaties tussen makers en publiek, staat de functie van initiator en bemiddelaar duidelijk op de voorgrond. Door het opbouwen van contacten, netwerken en bundeling van competenties, diversiteiten en mogelijkheden, worden gekende kaders doorbroken, nieuwe doelgroepen benaderd en wordt er tegemoet gekomen aan specifieke wensen, zonder daarbij de identiteit van de kunstenaar geweld aan te doen. Op deze wijze zijn bijvoorbeeld in het bedrijfsleven goede ingangen gecreëerd, die anders niet mogelijk of levensvatbaar zouden zijn geweest.

Dat clustering van functies, competenties en expertise hierbij van noodzakelijk en primair belang zijn, blijkt uit de diversiteit van factoren die bepalend zijn in het productie- en afnameproces: outillage en faciliteiten moeten beschikbaar zijn om prenten te realiseren, er moet op een juiste manier ingespeeld worden op specifieke vragen, inventieve zijwegen moeten bewandeld kunnen worden.

Buiten de kaders en verder

Om de relevantie voor de omgeving verder te vergroten, heeft SGAM ingezet op bredere participatie, met meer samenhang en culturele diversiteit, van verschillende bevolkingsgroepen. Dit is bereikt door niet alleen intern flexibel te zijn, maar ook door een open, naar buitengericht beleid te bezigen. Daarbij was het van belang om op zoek te gaan naar alternatieve allianties en onorthodoxe verbintenissen; om een 'open mind' te hebben voor nieuwe, niet alleen cultuur-gerelateerde initiatieven.

De processen die hierbij opgang komen hebben vaak zoiets als wat de essentie van het prentmaken is: er zit altijd iets van toeval en/of verrassing in, dat wat je van te voren niet kunt bedenken.

Een voorbeeld van het aanspreken en koppelen van diverse netwerken en nieuwe verbindingen is de samenwerking tussen de Grafische Ateliers en het HBO-PABO onderwijs. Studenten (de aspirant opleiders van toekomstige talenten) en leerkrachten die al in de beroepspraktijk werkzaam zijn volgen in de ateliers workshops om kennis te maken met (grafische) kunst in al zijn facetten en eigen vaardigheid op te doen. Daarnaast gaat het ook specifiek over hoe deze kennis en vaardigheid kan worden doorgegeven aan kinderen. Uitbreiding, verbreding en verdieping vindt daarna plaats als educatieve programma's van het Bonnefantenmuseum een rol gaan spelen in een vervolgtraject.

Het meedoen aan 'de open-buurt-dag', een initiatief dat georganiseerd wordt door het plaatselijke buurtplatform, was eerder niet zo vanzelfsprekend als het nu is. Niet zozeer dat het vooraf duidelijk is dat het een mogelijkheid is om een bredere participatie van verschillende bevolkingsgroepen op gang te brengen. Maar er liggen wel kansen, want er is op loopafstand een groot verzorgingshuis voor alleenstaande ouderen, een buurtcentrum, er zijn winkels, bewoners (grote diversiteit in culturele gelaagdheid), etc.

SGAM wil met dit alles ook nadrukkelijk over de 'lokale' schouder heen kijken en onderzoeken waar nationaal en internationaal mogelijkheden liggen om de bestaande structuur te verstevigen en uit te breiden, nieuwe verbindingen aan te gaan.

In 2016 is deelgenomen aan de Maand van de Grafiek (MvdG). Het doel van dit initiatief is om de grafiek als kunstvorm in al zijn diversiteit een stevige impuls te geven door middel van een landelijke manifestatie, gericht op zowel een breed publiek als ook op een professionele groep van liefhebbers, kunstenaars en kunsthandelaren.

Als vervolg op dit evenement zijn inmiddels de voorbereidingen begonnen voor GRAFIEK2019. Er is gekozen om inhoudelijk vanuit een verbindend thema '*verandering en beweging*' te werken en de intentie is om via dit thema te laten zien dat hedendaagse prentkunst vooral conventies wil doorbreken, grenzen overschrijdt door veranderend gebruik van beeldtaal en materialen. Daarbij ligt de nadruk minder op het ambachtelijke aspect van de grafische kunst, maar vooral op alle mogelijke vormen van grafiek waaronder digitale- of computerkunst.

Van recente datum is er de samenwerking met het Belgische Glo'art, een artist-in-residence-concept voor jong beeldend talent van over de hele wereld.

Nieuw is de verbinding met de Maastrichtse galerie PontArte. Deze galerie werkt met Spaanse kunstenaars in residentie en in dat kader heeft de kunstenaar Oriol Texidor in het atelier gewerkt aan zijn serie *Ímmersió*. Elders in de stad heeft Oriol in dezelfde tijd workshops verzorgd, waarbij belangstellenden konden experimenteren en ervaring opdoen met de werkwijze van de kunstenaar.

Carlo Hermans (België), sinds de oprichting nauw verbonden met SGAM, onderhoudt internationale contacten (New York, Toronto, Edinburgh, Kopenhagen, Bern, Lausanne, etc.) en is steeds op zoek naar nieuwe samenwerking met gelijke instellingen, ateliers en broedplaatsen van hedendaagse grafiek in al hun diversiteit. Daarbij kan het om traditionele drukvormen gaan, maar minstens zo interessant is de vraag hoe de kunstenaar van nu hiermee omgaat en hoe door kruisbestuiving van nieuwe, digitale- of computertechnieken, daarbij voor innovatie zorgen.

Met het ontwikkelen van een beleid om van binnen uit het productieklimaat, al dan niet vraaggericht, linken te leggen naar de distributie en afname van kunst en daarbij nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan, heeft SGAM oplossingen geformuleerd die een duidelijke meerwaarde hebben en daarmee richtinggevend zijn voor het te voeren beleid in de komende jaren. De taken die SGAM zich daarbij zelf oplegt zijn nadrukkelijk in hoofdzaak 'voorwaardenscheppend' voor professionele (beginnende) kunstenaars en andere culturele participanten. Daar waar het gaat om het leggen van relaties tussen makers en publiek, wordt geopereerd vanuit functies als initiator en intermediair.

EEN OPEN EN INNOVATIEF ATELIER

De voornaamste doelstelling van het 'open' atelier is om mensen in de gelegenheid te stellen en voorwaarden te realiseren om artistieke processen vorm te geven. Hier gaat het om kwaliteit en waardenvorming. Kwalitatieve kunst(enaar zijn) is niet maakbaar en SGAM wil zich niet bemoeien met de inhoudelijke kwaliteiten of uitingen van de individuele gebruiker.

Artistieke kansen, nieuwe verbeelding

Het in stand houden van traditionele grafische technieken is heel lang een van de (hoofd)doelen van grafische werkplaatsen geweest. SGAM vindt het tegenwoordig belangrijker zich te profileren als een forum waar ruim gelegenheid geboden wordt voor onderzoek, experiment en ontwikkeling van innovatieve technieken en zienswijzen. Het sterke punt van SGAM is hierin het bij elkaar brengen en overdragen van kennis, het uitwisselen van bevindingen en meedenken met kunstenaars die nieuwe technieken willen uitproberen.

Hedendaagse grafiek (met een eigen karakter, specifieke werkwijzen en een unieke beeldtaal) is, in combinatie met nieuwe ontwikkelingen, een rijk en uitdagend geheel van beeldende uitdrukkingsmogelijkheden. Druktechnieken behoren in dit concept tot het gehele 'verbeeldingspalet' van de kunstenaar. Door deze pluriformiteit in mogelijkheden worden creatieve processen verrijkt en daarmee de verbeeldingskracht van de individuele kunstenaar vergroot.

Door internationale contacten, waarbij innovatieve samenwerking centraal staat, is SGAM een broedplaats voor het ontwikkelen en introduceren van nieuwe technieken. Op basis van een open houding ten opzichte van alle vormen van originele, hedendaagse grafiek, waaronder ook digitale- of computergrafiek, is SGAM een ontmoetingspunt voor ideeën en nieuwe initiatieven.

Ontwikkelingen in de computertechniek hebben nieuwe materialen voortgebracht. Vooruitziende grafici (als Keith Howard, Henrik Bøegh en Alphons Bytautas) hebben deze materialen doorontwikkeld en geschikt gemaakt voor het maken van prenten. De mogelijkheden van innovatieve diepdruktechnieken, zogenaamde fotopolymeertechnieken, zijn als revolutionair te bestempelen en kunnen, voor zowel beginnende als gevorderde

grafici, een enorme verrijking zijn. Daarnaast zijn dit non-toxische methodes en kan er gewerkt worden met inkt op waterbasis (de veiligheid- en actuele milieuproblematiek zijn hier aan de orde). Deze nieuwe technieken, met een grote toekomst, hebben een vaste plek in SGAM gekregen.

Gebruikers en bezoekers

Vooraf beginnende kunstenaars, studenten van de ABKM, maar ook (professionele) amateurs, zijn de gebruikers van de ateliers. Zij kunnen door betaling van een geringe vergoeding gebruik maken van ateliers met daarin aanwezige apparatuur. Veelal beschikken zij niet over de financiële middelen om de vereiste apparatuur zelf aan te schaffen.

De contacten met het kunstonderwijs hebben het effect dat jonge, potentiële gebruikers tijdig op de hoogte zijn van de mogelijkheden en faciliteiten die de Stichting biedt.

In het opleidingsprogramma heeft SGAM dan ook een vaste plek. Op basis van een goede samenwerking kunnen studenten al in hun academietyd een beroep doen op atelierruimte en aanwezige expertise. In de nabije toekomst kan een verdere clustering van functies en competenties een belangrijk item worden.

De tendens dat 'nieuwe media' in het kunstonderwijs terrein wonen ten opzichte van traditionele (ambachtelijke) werkwijzen blijkt zich niet door te zetten. Er is nu eerder sprake van een kruisbestuiving, waarbij het een het ander verbreedt en verrijkt. Dit impliceert nadrukkelijk dat de gebruikers van de ateliers ook niet-grafici kunnen zijn. Druktechnieken behoren tot het gehele 'verbeeldingspalet' van de kunstenaar en dan past het heel goed dat ook bijvoorbeeld beeldhouwers of schilders hier, indien gewenst onder deskundige begeleiding, optimaal van de faciliteiten gebruik kunnen maken. Door deze ontwikkelingen en met alle veranderingen in het hele culturele en artistieke bestel transformeert de klassiek geschoolde graficus in een beeldend kunstenaar die ook gebruik kan maken van grafische technieken en mogelijkheden. Zo is het helemaal niet meer vreemd dat een keramist de zeefdruk binnen zijn werk gebruikt of dat op een doek van de schilder afbeeldingen worden gedrukt. Was SGAM voorheen een werkplaats met faciliteiten voor grafische kunstenaars, nu kun je spreken van werkplaats met grafische faciliteiten voor kunstbeoefenaars en andere gebruikersgroepen.

Het verzorgingsgebied ligt in een straal van ongeveer tachtig kilometer rond Maastricht. Maar ook kunstenaars en geïnteresseerden van buiten deze regio weten de weg te vinden.

De ligging in een buitenwijk werkt wel drempelverhogend voor bepaalde publieksgroepen, met name dat deel van potentiële bezoekers dat nog niet bekend is met het aanbod van mogelijkheden en faciliteiten.

SGAM is van maandag t/m zaterdag geopend van 10.00-17.00 uur op afspraak. Vaak wordt er ook 's avonds of in het weekend doorgewerkt.

Het aantal bezoekers ligt rond de 3000. Een deel hiervan zijn gebruikers die op professionele basis, min of meer regelmatig en/of incidenteel, gebruik maken van de ateliers. Hiervan is het grootste gedeelte afkomstig uit Maastricht en omgeving en de rest uit Limburg. Het deel dat uit de buitenland komt (de aangrenzende landen België en Duitsland) vertoont een stijgende lijn en wordt voor vorig jaar geschat op 20%. SGAM heeft ook contacten in andere Europese landen, zoals Frankrijk, Italië en Roemenië. Door andere vormen van (buitenlandse) samenwerking, zoals met Glo'art, hebben recent jonge getalenteerde kunstenaars uit ondermeer Nieuw-Zeeland en Engeland van de faciliteiten gebruik gemaakt.

Afgelopen jaar is het aantal kunstenaars uit de omliggende landen, met name uit Duitsland, dat gebruik maakt van de faciliteiten van SGAM toegenomen. Een verklaring hiervoor is dat er steeds meer studenten uit Duitsland aan de ABKM hun opleiding doen. Deze studenten zijn op de hoogte van de mogelijkheden die SGAM, na de opleiding, biedt en zij communiceren dit ook weer met derden. Het blijkt dat er behoefte is aan werkplekken zoals de stichting die faciliteert en organiseert, omdat ze simpelweg in Duitsland en België niet te vinden zijn.

Bij het andere deel van de bezoekers gaat het enerzijds om mensen die grafiek willen gaan maken (zowel professioneel als amateur) en anderzijds om informatie en grafiekafname. Een groot aantal bezoeken resulteert in verkopen van grafische kunst en ook in opdrachten uit het bedrijfsleven. In het gebouw is een ruimte ingericht voor het exposeren van prentkunst. De sobere en rustige inrichting maakt het voor de bezoeker mogelijk om kunst te bekijken en desgewenst te kopen. Door deze en andere promotie van, veelal nog onbekende, kunstenaars, is een beduidend aantal kunstwerken verkocht aan particulieren en bedrijven/instellingen.

De Stichting streeft hierbij om het ondernemerschap van individuele grafici te stimuleren en probeert potentiële klanten te interesseren. Ook hier blijkt de mogelijkheid om 'in de keuken van de kunst' te kunnen kijken een probaat middel. Het organiseren van ontmoetingen waarbij men in de gelegenheid wordt gesteld om te zien hoe iets ontstaat en alles wat daarbij komt kijken, nodigt veel meer uit dan bijvoorbeeld een mooie folder.

Daar waar het gaat om het leggen van relaties tussen makers en publiek, staat de hoedanigheid van initiator en bemiddelaar duidelijk op de voorgrond. Door het opbouwen van contacten, netwerken en een bundeling van competenties, diversiteiten en mogelijkheden, worden bekende kaders doorbroken, nieuwe doelgroepen benaderd en kan tegemoet gekomen worden aan specifieke wensen (vraaggericht, aanbod 'op maat') zonder daarbij de identiteit van de kunstenaar geweld aan te doen.

Een goed voorbeeld hiervan is de workshop zeefdrukken in het kader van een bedrijfsuitje. Hier worden mensen uit het bedrijfsleven (directeuren, managers en personeel) via een indirecte weg in contact gebracht met de prentkunst en de mogelijkheden van SGAM. Deze aanpak resulteert vaak direct in kunstankopen, soms in deelname aan een workshop en mogelijk later in opdrachten (relatiegeschenken of dergelijke).

Workshops en cursussen

Zoals eerder geschetst, maakte actuele ontwikkelingen in de samenleving en het culturele domein het noodzakelijk om anders om te gaan met de invulling van verschillende activiteiten. Dit had ook consequenties voor het aanbod van cursussen en workshops.

Een divers publiek kan ook geheel andere of nieuwe vragen, eisen hebben. Daarom was het nodig om naast het traditionele aanbod ook hier een zekere mate van flexibiliteit in te bouwen en workshops zo nodig vraaggericht, 'op maat' te organiseren.

Zo is er bijvoorbeeld, vanuit diverse doelgroepen en vanwege verschillende motivaties, een duidelijke behoefte aan workshops zeefdrukken van een dag of nog kortere duur.

Een ander voorbeeld zijn de beginnerscursussen 'grafische technieken' voor nieuwe, niet-professionele belangstellenden. Door het wegvallen van de grafiekafdeling van Kumulus is er vanuit deze hoek groeiende interesse.

Beeldende kunstinstituten of professionele grafici die niet gerelateerd zijn aan SGAM kunnen, op aanvraag, zelf workshops of korte cursussen organiseren. Daar waar deze instellingen of particulieren zelf niet over de faciliteiten beschikken om grafische technieken aan de orde te laten komen, kan ook deze samenwerking met derden een positieve bijdrage leveren aan de doelstelling om meer (jonge) mensen in aanraking te laten komen met de prentkunst en nieuwe publieksgroepen aan te trekken.

In het kader van de samenwerking binnen de stedelijke cultuurregio is het evident dat niet gerelateerde instellingen ook van buiten Maastricht zeer welkom zijn.

De artistieke praktijk kan rijk en inspirerend zijn, de weg er naar toe vinden en authentiek beleven is voorwaardelijk om competenties te kunnen ontwikkelen, echt te participeren.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

De Stichting Grafische Ateliers Maastricht functioneert als een kristallisatiepunt van diverse activiteiten, invloeden en informaties. Door antwoorden te formuleren op vragen uit de wereld van beeldende kunst heeft SGAM zich ontwikkeld tot een steunfunctie activiteit:

- ***Het bieden van de mogelijkheid om gebruik te maken van geëigende outillage op grafisch gebied aan de beeldend kunstenaar.***

De instelling is in de eerste plaats bestemd voor gevorderde studenten uit het kunstonderwijs en beroepskunstenaars, die tegen een geringe vergoeding gebruik kunnen maken van ruimtes en apparatuur. Ook amateurs kunnen van de faciliteit gebruik maken. Als er niet op een zelfstandige wijze met materialen en machines kan worden omgaan, dan behoort professionele begeleiding tot de mogelijkheden.

- ***Het stimuleren van prentkunst en cultuurparticipatie in het algemeen en het initiëren van processen en activiteiten binnen de functies van productie, distributie en afname van (grafische)kunst.***

Hierbij gaat het om activiteiten die gericht zijn op het mogelijk maken van culturele carrières. Door het opbouwen van contacten, netwerken en bundeling van competenties, diversiteiten en mogelijkheden worden bekende kaders doorbroken, nieuwe doelgroepen benaderd en kan tegemoet gekomen worden aan specifieke wensen, zonder daarbij de identiteit van de makers of afnemer geweld aan te doen. Door een open, flexibele taakstelling kunnen samenwerkingsverbanden worden geïnitieerd en onderhouden, waardoor sprake is van onderlinge versterking en adequaat kan worden ingespeeld op ontwikkelingen en nieuwe kansen gecreëerd kunnen worden.

SGAM probeert hiermee onder meer het ondernemerschap van met name beginnende kunstenaars te stimuleren en potentiële (nieuwe) klanten daarvoor te interesseren.

- ***Het vervullen van een informatieve taak en het onderhouden van contacten met soortgelijke instellingen in de (Eu)regio en daar buiten.***

Contacten met onder andere kunststichtingen, galleries en kunstonderwijsinstellingen (zoals de ABK, Jan van Eyckacademie, Glo'art, Masereelcentrum-België).

Uitwisseling van informatie en kennis is hier het belangrijkste item. Deze contacten hebben zowel organisatorisch, financieel als inhoudelijk een voorwaardenscheppend karakter.